

HỘI ÁI-HỮU BIÊN-HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái-Hữu Biên-Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Đoạn Đường Yên Đỗ-Champagne Tuổi Ấu Thơ Của Tôi** của thân hữu **Trần Đình Phước**. Hội chân thành cảm tạ tác giả. Kính mời. **Trân trọng.**

Đoạn Đường Yên Đỗ - Champagne Tuổi Ấu Thơ Của Tôi

(Thân tặng những ai đã từng quen thuộc với con đường Yên Đỗ thân yêu và những ai đã từng đi ngang qua đây, dù chỉ một lần.)

Mỗi người đều có một con đường kỷ niệm để nhớ và một dòng sông thơ ấu để yêu thương. Riêng tôi, con đường Yên Đổ nơi tôi cất tiếng khóc chào đời, nơi tôi trải qua thời niên thiếu êm đềm cùng với những người thân yêu và bạn bè thì không bao giờ tôi có thể quên được. Dù bây giờ tôi đang ở cách xa con đường ấy cả nửa vòng trái đất. Dù cuộc sống căng thẳng từng giờ, từng ngày. Phải đối phó với bao nhiêu khó khăn trước mặt, tưởng chừng như có thể xoá nhoà tất cả những gì mà đôi lúc mình muốn nhắm mắt để quên đi. Tuy nhiên, con đường Yên Đổ vẫn mãi mãi nằm trong tiềm thức của tôi.

Đường Yên Đổ tên cũ là Champagne, tên mới là Lý Chính Thắng. Con đường bắt đầu từ ngã ba Hai Bà Trưng (Paul Blancy) và chấm dứt ở Công Trường Dân Chủ hay Ngã Sáu, Sài-Gòn. Nếu nhìn xéo một chút về phía tay trái, nằm phía bên kia đường là Ty Cảnh Sát Quận Ba.

Trong phạm vi bài viết này, xin mời quý vị cùng tôi chỉ đi trên một khoảng ngắn của đường Yên Đổ. Từ phía ngã ba đường Yên Đổ và Hai Bà Trưng đến ngã tư Yên Đổ và Công Lý (Mac Mahon, De Lattre De Tassigny, Gal De Gaulle) mà thôi!

Xin được bắt đầu phía bên trái trước.

Đầu tiên sẽ gặp trường trung học tư thục Vạn-Hạnh của Thầy Thích Đức Nghiệp. Đây là một cái Villa cũ với những hòn non bộ đen xì và những cây to nhiều tuổi. Đặc biệt, có một cây Sung rất già, cho trái chín, màu rượu chát rất hấp dẫn học sinh vào những giờ ra chơi và tan học. Trái sung nhiều hạt, ăn chát chát, ngọt ngọt và không ngon lắm! Sau này, trường Vạn-Hạnh sửa lại thành cư xá cho Mỹ thuê, lúc nào cũng có quân cảnh (MP) Mỹ cầm súng

M16 đứng gác trước các ống cống lớn bằng xi-măng đổ đầy cát trong đó. Bà con đi bộ ngang qua phải đi xuống lề đường.

Căn nhà số 5 là của hai chị em Dục Sĩ Cur và Huệ. Đi tiếp là một hẻm nhỏ. Tiệm hàn gió đá ở phía trước. Bên trong có sáu căn nhà được xây bằng gạch. Kế bên là trường tiểu học tư thục mang tên nhà thơ trào phúng của Pháp La Fontaine, số 7 đường Yên-Đỗ do Thầy Đốc là Hiệu Trưởng, con trai thầy tên Mạnh. Trường La Fontaine có lẽ là một trong những trường tiểu học tư thục đầu tiên ở vùng Tân-Định? Lúc ban đầu trường gồm ba cấp lớp: Năm, Tư và Ba. Lớp Năm và Tư học tại trường La Fontaine, còn lớp Ba do Thầy Mười dạy thì mượn một phòng nhỏ ở đầu xóm Chùa trên đường Nguyễn Hữu Cảnh, gần đường Đặng Dung. Đa số các trẻ em trong vùng đến tuổi đi học đều bắt đầu học ở trường này. Một số em tiếp tục học tại trường, còn các em khác được cha mẹ chuyển sang trường tiểu học công lập con trai Tân-Định và trường tiểu học con gái Đồ-Chiều.

Cách vài căn là một Villa của thầy giáo dạy kèm tiếng Pháp. Ông là người Việt, nhưng mang quốc tịch Pháp. Trong sân nhà ông có trồng mấy cây Vú Sữa Bạch rất sai trái. Dù trẻ con rất thích, nhưng không đứa nào dám leo hái trộm, vì đàn chó Berger của ông rất dữ. Thịnh thoảng chúng rủ nhau liệng gạch vô nhà cho chó sủa, hay nhấn chuông điện gần trước nhà phá cho bỏ ghét. Nghe tiếng chuông reo. Ông tưởng khách đến thăm, nên đi ra mở cửa. Nhìn qua, nhìn lại chẳng thấy bóng dáng ai! Bọn con nít thấy ông, thì ùa chạy như ong vỡ tổ. Chúng cùng cười và la lớn từ xa "Ông Tây sinh đi ăn xin, lột thùng đình". Ông lằm bằm chửi thầm trong miệng "Con nhà không ai dạy!"

Mỗi khi mùa vú sữa chín. Bà chủ sai người làm công hái xuống cho vào thúng, rồi đem để trước nhà rao bán cho ông đi qua, bà đi lại với giá cũng ngang ngửa chợ trái cây Tân-Định. Bà con lại có dịp rêu rao "Giàu mà còn ham kiếm bạc các lè."

Sau đó là hẻm số 21. Đây là một con hẻm tương đối lớn. Xe hơi du lịch chạy vào được. Trong hẻm có một trường tư thục. Lúc đầu lấy tên là Võ Trường-Toản. Sau đổi thành Nguyễn-Huệ. Hẻm có một cây khế, một cây Li-Kê-Ma già, trái có ruột màu vàng, còn gọi là trái hột gà. Khi ăn thường dính màu vàng như nghệ đầy miệng, nhìn thấy kỳ kỳ. Nằm đối diện với trường Nguyễn-Huệ là một Villa trồng đủ loại cây ăn trái, nhiều nhất là Mận và Lý. Nghe đâu là nhà của một viên chức cao cấp trong chính quyền. Nếu queo trái đi ra phía đường Hai Bà Trưng. Trên đường đi sẽ gặp một cây Thị rất già cho trái chín màu vàng chanh, tiết ra mùi thơm nhẹ nhàng.

Người ta đồn cây Thị này có nhiều ma. Vào ban đêm các ma ông, ma bà, ma cô, ma cậu, ma con nít với quần áo trắng từ trên cây leo xuống. Tóc xoã dài tới chân với hai con mắt đỏ rực như hai cục than hồng, lè những cái lưỡi màu đỏ chói, dài hơn cái đòn gánh. Chúng đi tới, đi lui, nhe hai hàm răng trắng toát, cười ghê rợn vào những đêm không trăng sao. Thỉnh thoảng các Ma còn rình bắt những ai đi làm về khuya ngang qua đây. Sau đó đè nạn nhân xuống nhét đất sét đầy miệng. Sáng ngủ dậy ứ, ó kêu cứu. Do đó, khi có việc cần phải đi ngang cây Thị. Bà con nhắm mắt, ba chân, bốn cẳng, cầm đầu, cầm cổ, nín thở phóng cho thật nhanh.

Nếu queo phải thì đi ra đường Huỳnh Tịnh Của (tên cũ là Monceaux). Con đường này trồng toàn cây Mắc-Nưa dùng để

nhuộm vải cho ra màu đen rất bền. Trái mặc-nưa lúc còn sống màu xanh giống như trái táo, còn lúc chín thì màu đen. Khi rớt xuống đất, người đi bộ đạp lên làm đen cả lè đường rất nhơ nhớp. Trong ruột trái mặc nưa có nhiều hột giống như hột gạo. Ăn bùi bùi, béo béo, deo deo. Học sinh trường Tân-Định thường lượm đem đạp lấy hột ăn.

Băng qua đường Huỳnh Tịnh Của là xóm Hầm-Sỏi. Đầu ngõ có một máy nước bốn vòi. Nơi đây ồn ào suốt ngày đêm. Những người gánh nước mướn, coi máy nước như là của riêng mình. Họ tự cho phép mình được quyền ưu tiên hứng. Bà con thắc mắc là họ sẵn sàng dùng đòn gánh, móc thùng xia xói, hăm he như muốn ăn tươi, nuốt sống. Vì thế! Để tránh lạc đạn, phiền phức, ai ai cũng né dân đầu-nậu phong-tên chuyên nghiệp này. Tránh voi không hổ mặt người. Xin được hai chữ bình an. Chờ đến khi nào họ cho hứng thì lúc đó mới dám hứng.

Kế bên là căn gác nhỏ của ông Ba Cạo. Ông hót tóc với giá bình dân và cũng là nhạc công cho một ban nhạc Bắc ở xóm Chùa, Tân-Định chỉ trình diễn trong các đám tang, có cả phần khóc mướn. Hôm nào có ai đến thuê ban nhạc, thì hôm đó ông tạm nghỉ hót tóc để trở thành nhạc sĩ đờn gáo và đờn cò. Con nít gặp ông hay đưa ngón tay trở lên miệng kéo qua, kéo lại “Ồ, e, con ma đánh đu. Tạc-Zăn nhảy dù. Ông Ba Cạo bắn súng.”

Hầm-Sỏi, một thời nổi tiếng về du đặng ở vùng Tân-Định. Các băng nhóm quanh vùng khi nghe đến tên đều kiêng nể. Trong xóm Hầm-Sỏi, có nhiều con hẻm nhỏ ngoằn ngoèo với nhiều miếu đền. Hẻm đi ra được đường Công Lý, trường Anh-Văn Khải-Minh và trở ra hẻm Đỗ Phong Thuận gặp cổng trước của trường Tiểu-Học Tân-Định bên kia đường.

Trở về lại đường Yên Đổ sẽ gặp tiệm may Huỳnh-Lộc chuyên may áo dài. Sau đó đến tiệm Ngọc-Diệp bán đồ dùng cho học sinh và văn phòng phẩm. Kế tiệm Ngọc-Diệp là nhà ông PQQ. Em trai ông tên PQH. Cả hai ông đều là triệu phú, được xem là vua Hàng-Hải Việt-Nam vì có nhiều tàu. Có cả tàu buôn đi ngoại quốc. Ông Kh. từng là Chủ-Tịch Hội Cựu Học-Sinh Trường Bưởi (Chu Văn An.) Ngoài ra, ông cũng là một nhà sưu tầm đồ cổ nổi tiếng. Không hiểu sao cả hai anh em ông cùng bị kẹt lại Sài Gòn, để rồi lâm vào cảnh tù tội?

Kế bên là phòng mạch của Bác Sĩ Hoàng Minh Mậu tốt nghiệp từ ngoại quốc về.

Một tiệm thuốc Tây tên Sông-Gianh, một Pharmacy khác tên Hồng-Duyệt của Dược Sĩ T... khi đó mới ra trường. Cô chủ nhà thuốc luôn luôn bận áo dài màu thiên thanh. Nhiều người tưởng cô là chiêu đãi viên Hàng-Không Việt-Nam biệt phái đến đây làm thêm. Hiện nay, Dược Sĩ T... có một Pharmacy thuộc loại tầm cỡ ở San José. Ngoài thuốc tây ra tiệm còn bán đủ các thứ khác giống như các cửa hàng của Mỹ: Drug Stores, Walgreens, Rite-Aid. Đây cũng là một trong những tiệm thuốc Tây đầu tiên của Thung-Lũng Hoa-Vàng.

Nằm kế bên tiệm thuốc là nhà của Luật Sư Ngô PT. Ông là một Luật Sư kỳ cựu của Luật-Sư Đoàn Sài-Gòn. Sau đó đến nhà Đại Úy T... Quận-Trưởng Hóc-Môn. Ông nuôi những con ngựa đua thuộc loại chiến, từng thắng những giải đua ngựa lớn ở trường đua Phú-Thọ. Căn bên là một Villa kiểu Pháp, mà lúc nào cũng kín cổng, cao tường được quét vôi màu trắng như Toà Bạch-Ốc,

cùng với những giàn bông giấy đủ màu sắc đan quện chằng chịt vào nhau rất thẩm mỹ..

Đến đây là gặp đường Huỳnh Tịnh Của. Vừa qua khỏi đường Huỳnh Tịnh Của là một căn nhà rất lớn của ông bà chủ xe đồ người miền Bắc mới di cư vào Nam. Năm 1955, vào buổi trưa. Một chiếc xe Dodge đã đâm thẳng vào nhà ông bà. Người ta nói, có lẽ tài xế say rượu, nên bị lạc tay lái? Sự việc xảy ra chớp nhoáng trong tích tắc, khiến bà chủ xe đồ thiệt mạng oan uổng! Tiếp theo, là một con hẻm rất nhỏ chỉ đủ cho một người dắt xe gắn máy ra vào. Hẻm này có nhà của danh hài Phi-Thoàn. Phía ngoài hẻm là tiệm may áo quần phụ nữ tên Thẩm-Mỹ số 77 YĐ. Sau 1975 là tiệm chè Yên-Đồ nổi tiếng một thời.

Cạnh bên là một tịnh xá nhỏ mang tên Ngọc-Diệp, số 81 Yên Đồ. Bây giờ tịnh xá được xây dựng lại rất bề thế, khang trang hơn. Có lẽ nhờ tiền cúng dường của chư bá tánh từ nước ngoài gửi về? Phải kể thêm tư gia Bác Sĩ Trần Quang Diệu. Ông cũng là một sĩ quan cao cấp của Cục Quân-Y/VNCH. Bước thêm khoảng mười mét sẽ gặp trụ sở Hội Cha Mẹ Nuôi Quốc-Tế nằm ngay góc ngã tư đường Yên Đồ và Công Lý.

Bây giờ xin được trở lại đầu đường Yên Đồ phía tay phải.

Trước tiên là quán cà phê bình dân Hải-Nàm do một người Hoa làm chủ. Nơi đây, từ sáng sớm tới chiều, bà con lao động đến nhâm nhi ly cà-phê xây-chùng được pha bằng vọt, thưởng thức dầu châu-quẩy, bánh tiêu, bánh bao, hủ-tú mì, xiu-mại và trà Thái-Đức. Khách thích ngồi đưa cả hai chân lên chiếc ghế đẩu. Vừa ngồi, vừa rung đùi, vừa tán gẫu, vừa hít hà, thả hồn theo khói thuốc rê Gò-Vấp, thuốc lòn Cái-Sấn, 888, 555, Mélia vàng, Ruby

Queen, Quân Tiếp-Vụ, Basto đỏ và xanh...Kiểu ngòi này còn gọi là kiểu ngòi nước lụt.

Kề cà-phê Hải-Nàm là tiệm may Văn-Minh, mang tên người con trai lớn của ông chủ. Các con ông bà đều học giỏi và thành công. Con gái lớn là Dược-Sĩ làm chủ tiệm Thuốc Tây góc Hai Bà Trưng và Trần Quang Khải.

Hai tiệm làm cửa sắt và máng xối nằm cách nhau, số 4 và số 8 đường Yên Đổ là Đức-Kính và Đức-Vượng. Tuy có cùng tên Đức đứng đầu, nhưng hai tiệm hoàn toàn không có bà con thân thuộc gì với nhau hết! Tiệm sản xuất cà-rem cây có tên là Bạch Tuyết thì nằm giữa hai tiệm làm đồ sắt, số 6 đường Yên Đổ. Sáng sớm những người bán kem dạo, tụ họp để lấy kem. Sau đó chia nhau đi bán ở các trường học và xóm lao động quanh vùng, tạo nên một khung cảnh ồn ào và huyên náo. Sau này ông bà chủ chuyển sang làm đại lý bán xe Honda. Con trai duy nhất của ông bà tên Tr. qua đời vì bệnh nan y. Bạn thân của anh là một nhà sư tu xuất và cũng là nhà thơ nổi tiếng có mấy bài thơ được phổ nhạc làm bà con say mê. Ông tình nguyện hy sinh đứng ra thay thế, tiếp tục săn sóc vợ con người quá cố cho tròn tình nghĩa bạn bè.

Bên cạnh là giò chả Nhiên-Hương. Tiệm này có bà con họ hàng thân thiết với giò chả Phú-Hương ở đường Hiền Vương. Ông chủ tiệm giò chả Phú-Hương mỗi cuối tuần đều đi thăm trường đua Phú-Thọ, để xem giò, xem căng các con ngựa đua và cung cấp cỏ nuôi chúng. Kiếm được bao nhiêu tiền từ giò chả, bánh trái, ông cũng đầu tư vô đây để trang bị cho trường đua Phú-Thọ càng ngày càng quy mô hơn. Nghe đâu sang đến Canada. Ông không bỏ được nghề chăn nuôi ngựa, tiếp tục sự nghiệp xây dựng

trường đua. Làm được đồng nào, xào hết đồng nấy. Bây giờ thì hoàn toàn khuynh gia, bại sản. Đúng là “Cờ bạc là bác thằng Bần.”

Những thanh niên làm công cho tiệm giò chả không cần tập tạ, tập thể thao. Vậy mà, tay chân anh nào, anh nấy bắp thịt cũng nở cuồn cuộn như lực sĩ đẹp Nguyễn Công Án. Chắc là nhờ họ già và bầm thịt hàng ngày? Vào mỗi dịp Tết, tiệm giò chả Nhiên-Hương khách hàng ra vào nườm nượp. Giò Chả ra lò đến đâu là hết ngay đến đó. Vì thế! Khách dự định biếu xén ai, thì phải đặt trước Tết cả tháng.

Hai tiệm giặt ủi Phước và tiệm may Trường ở kế bên. Diện tích cả hai tiệm rất khiêm nhường. Cạnh đây là một vựa củi lớn. Về sau trở thành Salon Mayer bán xe hơi mới và cũ do ông chủ rap hát Moderne tên Th. làm chủ. Người ta thắc mắc “Sao ông không đặt tên là Salon Yên-Đồ hay Champagne?”

Tiếp đến là cửa hàng bán xi-măng, gạch, cát, đá tên Hà-Thân. Tiệm có một cây Nhãn rất nhiều trái. Trẻ em trong vùng thường kéo nhau tới hái, bất kể sống hay chín. Hái riết cây nhãn bị tàn phai không còn nhan sắc. Con trai thì dùng hột nhãn làm đạn bắn với ná dây thun, hay chơi đánh giặc: chọi qua, chọi lại. Đôi khi các chiến sĩ nhóc bị trúng đạn nhãn sung đầu, sút trán và lỗ mũi ăn trầu. Về nhà còn bị ba má đánh thêm đòn. Riêng, mấy cô thì lấy hột nhãn đem khoét thành cà rá đeo tay, chơi trò “Đám Cưới Đầu Xuân.” trao nhãn nhãn cho nhau. Hột nhãn màu đen, ruột màu trắng. Dem nấu chè ăn ngon và thơm. Tiếp theo là tiệm bán phụ tùng và sửa chữa máy may tên Phước-Lai.

Bây giờ tới con hẻm số 32. Nơi đây chỉ có bốn căn nhà. Hẻm này rất rộng. Xe hơi có thể ra vào được dễ dàng. Con nít ở các

xóm chung quanh thường rủ đến chơi u bắt mọi, đá banh, đá cầu, đánh đáo, tạt hình, tạt lon sữa bò, công-xi đờ-ghe... Đặc biệt, là chơi đập vách tường ăn tiền, vì hai bên là hai căn nhà với vách tường xây bằng gạch. Kết quả vách tường của hai căn nhà rỗ nát như “Dấu Đạn Thù Trên Tường Vôì Trắng”, bởi đồng năm các bằng nhôm màu trắng có hình Tổng Thống Ngô Đình Diệm của lũ nhóc thi nhau đập liên tục từ sáng cho tới chiều vào những hôm được nghỉ học.

Căn nhà đầu tiên số 32/1 là của ông NVL, Trưởng-Ty Tiểu-Học Sài-Gòn. Ty tiểu học nằm trong khuôn viên trường Tiểu-Học Lê Văn Duyệt, trên đường Phan Đình Phùng, Quận 1. Vào thời đó chức vụ trưởng ty rất oai. Ông đi làm có tài xế riêng đưa đón trên chiếc xe hơi hiệu Traction màu đen mà lúc nào cũng láng coóng. Người ta thường thấy bác tài trong khi chờ xếp, thường lấy khăn ra lau tới, lau lui, lau riết xe trở thành bóng lộn. Ông Bà có nhiều con: hai con trai tên T., và Tr., học hành bình thường, cô con gái đầu lòng tên D. Cô lập gia đình với anh Đ... là con trai trưởng của ông bà Đồng Hồ, chủ tiệm tạp hoá trong xóm Cù-Lao – Yên-Đổ. Cô giáo D. dạy môn Vạn-Vật lớp Đệ Thất và Đệ Lục trường Trung-Học Công-Lập Võ Trường Toản. Học sinh nào đã từng học cô, dù bây giờ đã rời xa trường nhiều năm cũng không thể quên được cô. Nhất là điểm cô cho học sinh thì khỏi chổ chê!

Xin tiếp đến tiệm thuốc đông y của Đông-Y Sĩ Trần Gia Viên, chuyên bán thuốc cao-đơn hườn-tán, thuốc tễ, dầu Nhị Thiên Đường, dầu Cù-Là, dầu Khuynh-Diệp Bác Sĩ Tín, cam thảo, táo Tàu, nhân-sâm, thực-địa...kể cả bắt mạch và bốc thuốc.

Kế bên là lò bánh mì Thuận-Thái. Nơi đây, vào ngày 14 tháng 05, năm 1971. Tay vọt bóng bàn nổi tiếng của Việt-Nam

Cộng-Hoà là Mai Văn Hoà đã thiệt mạng trong một tai nạn giao thông rất thương tâm. Chiếc xe Lambretta hai bánh do anh lái bị một chiếc xe vận tải lớn đè lên, khiến anh chết liền tại chỗ. Tay vợt MVH từng chiếm những thứ hạng cao về môn bóng bàn trên các thao trường quốc tế. Anh còn được xem là cái máy đỡ banh số một thời đó. Trong khi giao đấu. Dù đôi phương đánh, đập, lúp, tiêu cách nào. Anh cũng đều hút gọn như trở bàn tay. Trái banh được đưa qua, đưa lại nhiều lần. Chờ khi đôi phương lơ là, mất cảnh giác. Lúc đó, anh sẽ tặng cho đối thủ một cú tiêu thần sầu, chính xác và chớp nhoáng như mũi tên xẹt. Bao nhiêu danh thủ bóng bàn thế giới đã cười đau, khóc hận vì sự cò cưa, kẹo kéo, cù nhầy, kiên nhẫn và gan lì của anh.

Nhà ông Cò Tây nằm sát bên tiệm bánh mì. Trước nhà có trồng một cây trứng cá. Ông cho rào kẽm gai từ dưới đất lên đến giữa thân cây. Mục đích làm trẻ con không thể nào leo lên hái được. Tuy nhiên, chúng canh me khi ông đi vắng. Một đứa dùng chiếc dép cũ liệng lên cây. Những trái trứng cá chín mọng màu đỏ rớt rụng đầy dưới đất. Cả đám quỳ sứ hè nhau chạy tới thi nhau lượm. Vừa bỏ trong túi áo, vừa cho vô miệng ăn nhồm nhoàm một cách thích thú. Trái Trứng Cá chín rất nhiều hạt, vị ngọt và mùi thơm thoang thoảng tuổi học trò với nhiều nỗi buồn vu vơ. Sau 30/04/1975 gia đình ông Cò được đi định cư ở Pháp.

Kế tiếp là phở bắc Việt-Hương mà hồi nhỏ con nhà nghèo, nên anh em tôi cứ mỗi buổi trưa thay phiên ra mua một đồng nước phở cho thật nhiều tương, nước mắm rồi đem về nhà cùng chia nhau chan lên cơm ăn thay canh.

Rồi đến tiệm may Xuân-Liên chuyên may áo dài đám cưới. Hai ông bà có một cô công chúa rất xinh. Lấy tên con gái đặt cho

tên tiệm mình. Ông cũng là một thầu khoán tên tuổi chuyên đầu thầu các công trình xây dựng lớn. Sau khi ông bà dọn đi nơi khác, chủ mới đến cũng mở nhà may đặt tên là Phương-Mai cũng chuyên may áo dài.

Tiếp tục đi sẽ gặp phòng mạch của Bác Sĩ Trần Đình Ngân. Phòng mạch chỉ mở được vài năm, thì ông mất vì bệnh ở tuổi rất trẻ. Sau khi ông mất. Bác Sĩ VB đến tiếp tục. Ông còn trẻ, cao ráo, đẹp trai. được rất nhiều nữ bệnh nhân ái mộ đến khám bệnh, dù chỉ bị cảm mạo sơ sài, hay bệnh giả đờ. Miễn sao được Bác Sĩ đặt ống nghe đo áp huyết và nhịp đập của “Con tim không chịu ngủ yên” là bệnh tan biến ngay. Đặc biệt, với bệnh nhân nghèo thì Bác Sĩ VB khám hoàn toàn miễn phí và còn cho họ cả thuốc. Ông từng là Dân-Biểu Quốc-Hội và Chủ Tịch Phù-Luân Hội (Lions Club) Sài-Gòn, có biểu tượng là hình con Sư-Tử. Hội này quy tụ toàn những doanh gia và các tai to, mặt lớn thời đó. Về sau, ông lập gia đình với một quả phụ chuyên về sửa sắc đẹp. Ông đi tản trước 30/04/1975. Nghe đâu ông đang ở Houston (TX).

Ở đây có một cái hẻm nhỏ số 58, gồm hai mươi bốn căn nhà cất bằng cây, mái ngói. Mỗi tháng có một thư ký Chà-Và cầm sổ đi thu tiền mướn nhà. Trẻ con thường chạy theo sau lưng la “Chà Và Ma Ní tí te. Cái bụng thè lè, con mắt ốc Bươu.” Chính giữa hẻm có một cái Giếng, Người ta còn gọi là Xóm-Giếng.thêm một cây Mận, một cây Vú Sữa Tím ở xóm trên, một cây măng cầu, một cây li-kê-ma ở xóm dưới và bốn cầu tiêu hầm. Trong xóm có bốn lò “Bánh Cuốn Tráng Hơi” của bà Thi, bà Thọ, Bà Triển và Bà Ty. Các bà đều từ miền Bắc di cư vào Nam. Bốn lò bánh cuốn vừa bán lẻ cho bà con trong xóm và các xóm lân cận, vừa bỏ mồi cho các bạn hàng ở các chợ: Tân-Định, Phú-Nhuận, Đa-Kao và Bà-Chiều. Mặc dù, thời đó nấu bằng củi, nhưng trải qua bao nhiêu

năm chưa hề xảy ra tai nạn nào về lửa củi, hay suýt gây ra hoạ hoạn. Rồi sau này tiến bộ hơn, các bà chuyển sang dùng dầu hôi hiệu con Sò được đựng trong thùng hai mươi lít. “Bánh Cuốn Tây Hồ” do Bà Cà, còn có tên là Bản làm chủ - nằm trong đền thờ chí sĩ Phan Chu Trinh, Đa-Kao - đã đến đây thọ giáo với Bà Thọ một thời gian, trước khi xuống núi khởi nghiệp bánh cuốn tráng hơi. Hiện nay, Bánh Cuốn Tây-Hồ phát triển thành mấy tiệm ở Sài-Gòn do các con bà làm chủ và không hề có chi nhánh nào ở nước ngoài.

Hẻm xóm Giếng có thể kể thêm một nhân viên làm cho trường Đại-Học Luật-Khoa Sài-Gòn. Tên ông là HDM. Chức vụ chỉ là thư ký đánh máy tầm thường. Tuy nhiên, năm nào trước mùa thi Luật, hay sau khi có công bố kết quả thi cử. Xóm-Giếng xuất hiện nhiều xe gắn máy của sinh viên đang học ở đây. Họ ào ào đến tìm ông với gương mặt hớn hở. Trên tay không quên cầm theo chút quà cáp để biếu ông. Có lẽ bàn tay ông đã giúp cho họ trong khả năng mà ông có thể làm được?

Cạnh phòng mạch bác sĩ VB là trường dạy lái xe hơi Yên-Đỗ. Kế bên là nhà in NMH. Ông chủ nhà in tướng oai vệ. Đi đâu cũng tự lái chiếc xe màu xanh, hiệu Simca. Tay phải xách theo cặp da như sắp đi tham dự hội nghị quốc tế. Ông rất có uy tín, nên được các Cha Cố, các Thầy tin cậy. Cô con gái lớn của ông là nữ sinh Trung-Vương tên NKT. Cô là thi sĩ tuổi học trò. Thơ của cô được đăng thường xuyên trên các báo Ngôn-Luận, Chính-Luận, Văn-Nghệ Tiền-Phong... Đặc biệt, thi sĩ học trò NKT chỉ sáng tác các bài thơ ca ngợi Lính, và chỉ tặng riêng cho các anh SVSQ Trường Võ-Bị Đà-Lạt. Do đó, cô còn có thêm biệt danh là “Người Tình Alpha Đỏ.” Cô lập gia đình với một SVSQ tốt nghiệp trường này. Khi mãn khoá, chàng chọn binh chủng Mũ Nâu.

Người hùng của nhà thơ cũng từng theo học "Đại Học Máu" nhiều năm. Còn cô em kế của nhà thơ tên NPN cũng là nữ sinh Trung-Vương. Dáng đẹp hơn chị, với gương mặt trái xoan, tóc để dài, được nhiều chàng trai theo đuổi. Cuối cùng, cô chỉ thích được "Ôi Phi Công Danh Tiếng Muôn Đời và Nhìn Xa Phi Trường Việt-Nam ... Đi không ai tìm được xác rơi" Nên một chàng phi công trực thăng ở Sư-Đoàn 4 Không-Quân tên NĐD, đẹp trai giống như tài tử Đại-Hàn nổi tiếng Chơi Xong Đông nhà trong hẻm Cù-Lao, số 60 Yên-Đỗ đã chiếm được "Trái Tim Mùa Đông" của nàng, để lại bao nhiêu cây xi hát bài "Em Đưa Tôi Sang Sông."

Nhà in NMH nằm ở dưới lầu. Phần trên lầu là nhà của song thân một sinh viên khoá 16 Võ-Bị Đà-Lạt tên TTT, phục vụ tại Sư-Đoàn 4 Không-Quân. Hai cô em gái kế trông thật duyên dáng và dễ thương là D.A và D.H... Không có anh lính hào hoa nào "Gõ Cửa Trái Tim" được hai nàng. Có lẽ các nàng ngại đường nào dài bằng đường Trần Hưng Đạo, nên không dám đi trên con đường dài này? Cũng có thể các cô lo sợ, chẳng may các anh kẹt tiền đem bán đi cái quần của mình, xong các anh đi lom khom thì khôn khổ đời em?

Bây giờ phải kể đến một tiệm tạp hoá của người Hoa nằm ngay đầu hẻm 60 và 62 tên Quảng-Đức-Long rất lớn trong vùng. Bà con gọi bà chủ là thím Xâm-Bài. Bà goá chồng và tận tảo nuôi các con. Tiệm bán mọi thứ hàng hoá, thực phẩm thiết dụng hàng ngày cho bà con lao động. Bà Quảng-Đức-Long phúc hậu và rất tốt với mọi người. Bà sẵn sàng bán thiếu cho bất cứ ai gặp khó khăn không cần làm sổ sách. Khi nào có tiền trả cũng được. Hình như ai ai cũng đều trả sòng phẳng và đúng hẹn. Bà có hai đứa con

traí tên Xí và Ngẫu. Khi đến tuổi quân dịch. Không muốn cho con làm lính kiểng, lính ma, hoặc chạy chọt được miễn dịch, nên bà đã bỏ ra một số tiền lớn để lo cho hai cậu đi bằng đường bộ sang Cam-Bốt. Rồi từ đó, có đường dây đưa sang Hồng-Kông. Cô con gái tên Xây-Dùng, đẹp người, đẹp nét. Tuổi ngoài ba mươi, mà vẫn còn ca bài “Sầu Lẻ Bóng.”

Từ ngoài đầu hẻm 60, phía bên trái là tiệm thuốc Tây Nguyễn-Huy do Dược Sĩ Nguyễn Huy làm chủ. Tướng ông cao lớn như người ngoại quốc với vàng trán cao, hai con mắt lộ lộ. Sau năm 1975, bà con trong vùng vẫn còn gặp hai ông bà một thời gian. Nhưng sau đó, thì nghe tin đồn là cả hai ông đều mất tích trong “Chuyến Tàu Hoàng Hôn.” ngoài biển khơi.

Nếu đi thêm khoảng mười thước là gặp một cây me lớn ở phía trước nhà Luật Sư ĐXQ... Ông tốt nghiệp Cử-Nhân Luật tại Đại-Học Luật-Khoa Hà-Nội khoá đầu tiên vào năm 1930. Các con ông bà đều công thành danh toại. Hình như họ không nối nghiệp theo ngành của ông mà lại chọn theo ngành Y. Con gái ông là Bác-Sĩ tốt nghiệp ở Mỹ và chồng cũng là Bác-Sĩ đang hành nghề ở Nam Cali.

Queo trái là hẻm 62, còn gọi là xóm nhà Đền, vì đa số dân trong xóm là người sinh quán ở Quảng-Bình, miền Trung. Tất cả chuyên làm về điện. Họ kéo vô Nam lập nghiệp và rủ rê nhau cùng vào đây sinh sống. Hẻm này đi ra được đường Công Lý và chùa Vĩnh-Nghiêm. Hai ca sĩ thần đồng **Phương Mai, Phương Dung** của ban tạp lục Tùng-Lâm và nhạc sĩ “Xích lại gần em tí nữa đi em” **Mặc Thế Nhân** cũng ở trong con hẻm này.

Hẻm 60 rất dài. Giữa xóm có một hẻm nhỏ là hẻm xóm Vừa-Gạo, đi ra được đường Hai Bà Trưng. Cuối hẻm 60 là một ngã ba giáp với sông Cầu-Kiệu. Chiều chiều con nít rủ nhau ra đây tập lội, ôm thân cây chuối bì bà, bì bõm dưới sông. Có hôm gần mười em đứng trên Cầu-Kiệu. Đợi người đi bộ qua đông, rồi chúng cùng đếm: Một, Hai, Ba. Tất cả “pờ-lông-dông” xuống sông, làm nước bắn tung toé, ướt cả người đi đường. Bà con không làm gì được chúng, chỉ còn nước chửi “Đồ Cô-Hồn Sống, thế nào có ngày tụi bây cũng sẽ bị Ma-Da rút.”

Trong hẻm 60 có một tiệm giặt ủi quần áo không tên. Từ ngoài đường đi vào, tiệm nằm phía tay trái. Ông bà có một con gái và năm con trai. Trong số đó có một người con nổi tiếng trong giới giang hồ, võ lâm thời đó là VĐK, tức S. Đảo. Tướng người cao ráo, đẹp trai, có nét ngạo mạn và oai hùng. Thống lĩnh khu vực Ông Tạ, bảo kê nhiều sòng ru lét và vũ trường. Anh được nhiều phụ nữ ưa thích. S. Đảo bị bắn chết trước một vũ trường ở Quận 1, Sài-Gòn, lúc anh đang lui cui, cúi xuống xem bánh xe mô-tô bị ai đâm lủng. Sau này, được biết thủ phạm bắn anh là Phạm Bá...có tật ở chân. Sau 30/04/1975 Phạm Bá... bị tử hình và bị xử bắn tại trường bắn Thủ-Đức vì tham gia nhiều vụ cướp dùng súng giết người.

Anh còn có một em trai là VĐC..., một tay vợt bóng bàn có hạng của đội Quân-Vận bị một đàn em thân tín của Đại-Ca Thay là Lâm Chín Ngón đâm chết trong khám Chí-Hoà. Người em khác của anh là sĩ quan thuộc Binh-Chủng Dù đã hy sinh trong một trận đánh ác liệt tại đèo Lao-Bảo. Em nhỏ nhất tên VĐT cũng đã mất. Người em cuối cùng là VĐH mất ngày 29 tháng 07, năm 2014...Có thể xem đây là Ngũ Hồ Tướng của vùng Tân-Định.

Cũng cần phải thêm một nhân vật đặc biệt là TNP... Anh tốt nghiệp khoá đầu tiên Trường Chính-Trị Kinh-Doanh Đà-Lạt. Gương mặt có một chút rỗ hoa, nhưng bù lại ăn nói rất có duyên và có tài kể chuyện tiêu lâm, ai nghe cũng thích. Ngoài ra, anh còn có thêm một giọng hát tuyệt vời và cao vút. Nhất là bài Mexico, anh hát chẳng thua gì danh ca Cao-Thái vào thời đó. Nhờ những ưu điểm này mà “Cô Láng Giềng” tên L. là nữ sinh xinh đẹp trường Thiên-Phước đã theo chàng bỏ cuộc chơi rất sớm.

Người anh ruột của anh là TNG thổi kèn Trumpet rất hay. Bài hát chuyên trị duy nhất mà anh thường xuyên thổi vào mỗi đêm là Cầu Sông Kwai (The Bridge on the River Kwai.) Mỗi khi tiếng kèn của anh vừa vang lên, thì cùng lúc đó xướng ngôn viên của Đài Phát-Thanh Sài-Gòn cũng vừa cất tiếng **"Bây giờ đã là mười giờ đêm. Xin bà con, cô bác vui lòng vặn Radio vừa đủ nghe, để khỏi làm phiền lòng hàng xóm đang cần yên tĩnh, để nghỉ ngơi."**

Hẻm 60 còn gọi là xóm Cù-Lao rất rộng. Xe cam-nhông lớn đi vào được. Ngay đầu hẻm có một máy nước bốn vòi. Nơi đây có một khoảng đất rộng, tự nhiên biến thành một cái chợ nhỏ hoạt động sáng, trưa, chiều tối. Nào là: xôi, bánh bèo, bún riêu, sủi đậu nành, sâm-bỏ- lượng, nước mía, khô mực, hủ-tiểu-mì, bò viên, khô mực, hột vịt lộn, thuốc lá lẻ, bắp nướng mỡ hành, ốc gạo, ốc len xào dừa, đậu xanh, đậu đỏ, bánh lọt, chè đậu đen, bông cỏ, hột é, khoai mì chà bông, rau trái, hoa quả...sữa xe đạp, sữa gầy máy, hớt tóc bình dân. Đặc biệt, mấy bàn bán vé số “Kiến-Thiết Quốc-Gia” rất hấp dẫn và lôi cuốn bà con. Ai ai cũng ôm giấc mơ trở thành triệu phú để đổi đời.

Hàng tuần, vào mỗi chiều Thứ Ba, họ đón chờ kết quả do các em thiếu nhi quay số được tổ chức tại Rạp Thống-Nhứt, hay còn gọi là Rạp Norodom, nằm trên Đại-Lộ Thống-Nhứt kế Toà Đại-Sứ Anh-Quốc và đối diện Toà Đại-Sứ Hoa-Kỳ. Nếu trúng gió, thì coi như góp một viên gạch nhỏ xây dựng nước nhà. Cùng đồng ca bài Khoẻ Vì Nước, Kiến Thiết Quốc Gia của Nhạc-Sĩ Hùng-Lân, hay chế ra thành khoẻ vì nước, bánh ướt tôm khô.

Và một bài hát khác đã đi sâu vào tận hang cùng, ngõ hẹp mà hình như hầu hết mọi người đều biết là: “Xổ Số Kiến-Thiết Quốc-Gia” của Nhạc-Sĩ Trần Văn Trạch, mà báo chí còn đặt cho ông thêm một biệt danh là “Quái Kiệt.”

*Kiến thiết quốc gia. Giúp đồng bào ta. Xây đắp muôn người.
Được nên cửa nhà.*

*Tô điểm giang san. Qua bao làm than. Ta thề kiến thiết. Trong
giấc mộng vàng.*

*Triệu phú đến nơi. Năm mươi đồng thôi. Mua lấy xe nhà. Giàu
sang mấy hời.*

*Kiến thiết quốc gia. Giúp đồng bào ta. Ấy là thiên chức của người
Việt-Nam.*

*Mua số mau lên. Xổ số gần đến. Mua số mau lên. Xổ số... gần...
đến...*

(Nhạc-Sĩ Trần văn Trạch -1952)

Nơi đây, cũng là bến đậu của các bác xích-lô, ba bánh và Honda ôm chờ đón khách. Lâu lâu cũng xảy ra tình trạng lờ qua, tiếng lại, rồi đưa đến ẩu đả vì giành giật khách hay chạy phá giá.

Nằm cạnh bên nhà thuốc Nguyễn Huy là chỗ cho mượn xe xích lô máy của ba má anh Th., nhân viên thuế vụ ở Gia-Định, có em trai tên Kh. là sĩ quan TQLC, cũng thuộc dân chơi thứ thiệt.

Cách một căn là giang san của ban kích động nhạc Les Vampires rất nổi tiếng vào thập niên 60, 70 với Tổng thổi Saxo, Hồng Hải chơi trống. Kế đến là nhà số 74 YĐ của nữ tài tử Mai-Trâm và Đạo-Diễn Vĩnh-Noãn. Cô Mai-Trâm là một trong những vai nữ chính của phim “Chúng Tôi Muốn Sống.” Cô có hai công chúa tên Mai D.. và Mai V..cũng xinh đẹp, duyên dáng như mẹ, được nhiều thanh niên trong vùng ngắm ghé. Nhưng chẳng anh nào lọt được vào mắt xanh hai nàng.

Kế bên là nhà ông thầu khoán. Ông có một công tử tên Kh.. là bạn của N. Thị Bò, Hai Bà Trưng, Tân-Định,cũng thuộc loại “ham vui hơn ham học.”

Về sau, gia đình cô Mai Trâm bán lại cho vợ chồng nghệ sĩ Việt-Hùng và Ngọc-Nuôi. Ở được một thời gian, Việt-Hùng và Ngọc-Nuôi lại bán cho chị Sáu Nh.. Chị người miền Nam, ăn nói nhỏ nhẹ, vóc dáng có da, có thịt, luôn luôn đeo cặp kính trắng gọng vàng ra vẻ trí thức. Chị cho sửa căn nhà thành một “Tiệm Phở Hạng Sang.” Tiệm phở của chị tuyển chọn nhân viên chạy bàn rất trẻ, cao ráo, xinh đẹp và có thể thi hoa hậu được. Đa số khách đến ăn phở là dân áp-phe, giới văn nghệ sĩ, giới có chút tiếng tăm. Đôi khi cũng có các quan chức trong chính quyền. Còn như thợ thuyền, lính lác, thư ký công nhật ...với đồng lương ba cọc, ba đồng, thì chỉ ăn phở trong mơ, hay hàm thụ mà thôi! Đành chấp nhận an phận, thủ thường xoi cơm nấu ở nhà, xực quà do vợ mua cho chắc ăn . Nếu hôm nào đầu óc bùng bùng lên tới não và thèm Phở quá! Không thể nào nhịn được, thì chỉ dám thưởng thức

loại Phở Bình-Dân gồm bánh phở và nước lèo lỏng bóng mỡ màng ở các địa danh như: Tân-Bình, Lãng Cha-Cả, Xóm Mới, Gò Vấp, Ngã Ba, Ngã Năm, Bệnh-Viện Cộng-Hoà, Cây Đa Xà, Xóm Mả-Lạng, hay qua Cầu-Hàn tuốt bên kia Tân-Thuận, cuối đường Trịnh Minh Thế. Đa số các tiệm phở ở đây đều thiếu vệ sinh, nhơ nhớp, kèm theo môi trường rất độc hại và không an toàn. Thực khách ăn vào dễ bị trúng độc vì phở có pha nhiều bột ngọt, hàng the, thuốc tẩy và hoá chất bán đầy rẫy ở chợ Kim-Biên. Khi đó phải đi súc ruột ở bệnh viện nằm ngay góc ngã ba đường Hồ Xuân Hương và Bà Huyện Thanh Quan, Quận 3, Sài-Gòn, gần trường Colette để chữa trị cho kịp thời. Nếu không điều trị sớm, thì dễ làm thiu tởm cơm nguội ở nhà. Chưa kể gia đình có thể tan nát, vợ con nheo nhóc vì chê cơm nguội, ham ăn phở ngoài đường.

Muốn thưởng thức tiệm phở chị Nh. phải có quen biết trước, hoặc qua sự giới thiệu của những khách đã từng đến đây, thì may ra mới được tiếp. Còn lạ quắc, lạ queo thì coi như “Vô phận sự - Xin miễn vào - Cảm ơn.” Hầu như khách đã vào đây ăn một lần, khi ra về, thực khách đều tâm tặc khen Phở Ngon. Không nghe ai phàn nàn, phê bình, hay chê gì hết! Có lẽ được các em bung phở săn sóc, phục vụ tận tình, chu đáo từ A đến Z? Đúng là “Vui lòng khách đến - Vừa lòng khách đi !”

Chị Nh. kết bạn với nhiều người đàn ông có chức, có quyền đương thời. Mục đích chỉ dựa hơi và dán “Lá bùa hộ mệnh” trước cửa tiệm để buôn bán được dễ dàng, không bị gây rắc rối, phiền nhiễu. Người tình già nhân ngãi, non vợ chồng cuối cùng của chị là một Sĩ-Quan Huân-Luyện-Viên Thử-Dục, Thử-Thao và Võ-Thuật ở một đơn vị đóng cách Sài-Gòn khoảng 30 cây số. Chàng cao lớn, oai vệ, đẹp trai. Lúc đó, chị mua một chiếc Mustang màu

đọt chuỗi đời mới nhất tặng chàng, để cho chàng le lói với đời và giữ chân chàng khỏi lông bông, lang bang đi lạc quên đường về.

Sau ngày 30 tháng 04, năm 1975, chàng bị kẹt, nhưng chị vẫn giữ một lòng chung thủy. Đi thăm nuôi, tiếp tế ông rất đều đặn. Chị Nh.. qua đời vì ung thư ngực lúc tuổi ngoài năm mươi. Thời gian cuối đời chị thường đi lễ chùa, ăn chay, tụng kinh sám hối và làm từ thiện. Hy vọng kiếp sau chị sẽ có đời sống yên bình và nhẹ nhàng hơn.

Qua khỏi tiệm phở chị Nh. là một Villa của người Trung-Hoa. Bà con thường gọi là nhà ông Xi-Na (China) với những cây bông sứ già cho bông trắng và vàng rất thơm. Sau đó đến một vựa gạch, cát, đá, xi-măng, rồi đến con hẻm 82. Hẻm đi ra được đường Công Lý. Trong hẻm cũng xuất hiện một tiệm Phở cũng thuộc loại hạng sang do bà Đ. làm chủ. Bà có dáng người mảnh khảnh, nước da trắng đẹp, tóc búi tó củ hành, giọng nói dịu dàng dễ gây cảm tình.

Từ ngoài đầu hẻm đi vào tiệm phở phải đi qua tiệm may Hai Ve chuyên may nón lưỡi trai rất nổi tiếng. Một thời, muốn được gọi là dân chơi Sài-Gòn thì phải đội nón do Hai-Ve sản xuất. Bây giờ, chủ tiệm Hai-Ve than thở thấu trời mây! Không còn nhiều khách đến đặt may nón nữa! Vì khi ra đường, bà con phải đội nón bảo hiểm, còn gọi là “Nồi Cơm Điện.” Đi thêm vài thước, queo phải có một ngõ hẻm nhỏ đi ra được hai hẻm 62, 60 Yên Đô và đường Huỳnh Tịnh Của nói dài. Nếu tiếp tục đi khoảng mười thước sẽ gặp tiệm phở của bà Đ. phía bên phải, ngay cua queo ra được cư xá Công-Lý.

Mặc dù, nằm tuốt trong hẻm sâu, nhưng tiệm phở của bà Đ. cũng nổi tiếng không thua kém gì tiệm phở của chị Nh.. Nhân viên phục vụ ở đây cũng đông, được tuyển lựa kỹ càng. Tiêu chuẩn phải xinh đẹp. Biết cách ăn nói, sẵn sàng và niềm nở với khách hàng. Muốn vào thưởng thức cũng đòi hỏi có sự quen biết trước, hoặc thông qua người thân tín giới thiệu. Đúng là thời buổi nào “Quen biết cũng vẫn hơn.”

Những lúc khách bên này đông, bên kia ế, thì chị Nh. và bà Đ. sẵn sàng cùng nhau hỗ trợ, tác chiến hợp đồng. Mặc dù, kinh doanh cùng một mặt hàng tương tự. không cần phải bỏ vốn đầu tư nhiều. Chỉ dùng vốn trời cho do các nhân viên tự nguyện đóng góp vào. Nhưng giữa chị Nh. và bà Đ. chưa bao giờ xảy ra những xích mích, tranh chấp và cạnh tranh nghề nghiệp để đi đến mất lòng, rồi oán thù nhau.

Sau này cần phát triển, khuếch trương mạnh hơn. Bà Đ. cho ra đời thêm một tiệm Phở Đặc Biệt. Đó là Villa số 71A HTC của một ông lớn, nằm sâu trong hẻm rộng xe hơi chạy vào được, rất yên tĩnh, gần bên là nhà may Nguyễn-Hà. Nhờ chút “hơi hám” của ông chủ nhà mà tiệm phở mới của bà không ai dám đến quấy rầy hay bắt chung tiền mãi lộ.

Tiệm Phở mới rất đông khách vì sang trọng hơn, nằm đối diện với Villa của một sĩ quan cao cấp, số 80 HTC. Ông này cặp bồ với một cô đào cải lương nổi tiếng, khiến bà vợ Hoạn-Thư nổi cơn ghen tam bành làm ùm lên. Kéo theo đám đê tử của ông đi đánh ghen ì xèo. Nhân dịp này, báo chí Sài-Gòn tha hồ thêu dệt chuyện gia đình của ông Quan Sáu, mà gốc gác to hơn cây cổ thụ trồng trong Dinh Độc-Lập, hay còn gọi là Phủ Đầu-Rồng.

Giờ đây, ông đang hưởng tuổi già ở một thành phố của Bắc Cali. Thỉnh thoảng ông ngồi tâm sự bên ly cà-phê đắng với các chiến hữu về thời quá khứ vàng son, tiền hô hậu ủng của mình ở một trung tâm thương mại lớn của vùng này. Ông thở dài và nói “Bây giờ, nếu có theo Trời theo Phật thì “Qua” cũng không còn gì để tiếc nuối.

Riêng, cô đào cải lương vẫn còn ở Việt-Nam. Qua những năm tháng thăng trầm, bênh bồng, ba chìm, bảy nổi, chín cái lênh đênh vì nghiệp dĩ. Bây giờ, tuổi đời cô cũng đã ngoài bảy mươi. May mắn, cô có cuộc sống ổn định và dư giả. Cô thường đi viếng các chùa chiền, thăm các cô nhi viện, giúp đỡ các nghệ sĩ già neo đơn, khó khăn không còn con cháu lo lắng, săn sóc. Lâu lâu cô cũng được mời thuyết giảng về Căn-Nghiệp và Nhân-Quả ở đời.

Sau năm 1975. hai tiệm phở của Bà Đ. không còn nữa! Gia đình bà vẫn tiếp tục sống ở hẻm 82. Sáng sớm bà và chồng hay đi lễ ở nhà thờ Tân-Định. Trên tay lúc nào cũng lần xâu chuỗi hạt màu đen.

Có một điều dân chúng trong vùng rất ngạc nhiên! Một thời gian dài buôn bán ồn ào, đình đám, ì xèo và nổi tiếng nhất Sài-Gòn. Nhưng cả ba tiệm Phở vùng Yên-Đổ, Tân-Định không bị chính quyền Phường, Quận và Thành Phố để mắt hỏi thăm sức khoẻ, hoặc bị làm khó dễ. Nếu hôm nào có tổ chức hành quân cảnh sát đến xét “Môn-Bài Kinh-Doanh” thì hôm đó cả ba tiệm hình như đã được báo động cùng treo bảng xin cáo lỗi “Tiệm tạm đóng cửa vài ngày để sửa sang. Khi nào mở lại sẽ thông báo đến quý khách.”

Nhân dịp nghỉ giải lao bất đắc dĩ này, nhân viên không được phát lương. Vì quen ăn xài lớn, nên thiếu thốn, phải đi mượn tiền với phân lời cắt cổ “xanh xít, đit đui.” Buồn chán, nhàn rỗi không biết làm gì, nên ban ngày tụ họp lại giải trí cờ bạc như: bài-cào, tứ-sắc, cắc-tê, di-dách, cá-ngựa. Tối đến cùng kéo nhau đi xem đại nhạc hội, hát bộ, cải lương. Có vài nhân viên còn đi viếng núi Bà Đen, núi Cẩm, núi Châu-Thới, núi Chứa-Chan, núi Sam, núi Sập, hay miếu Bà Chúa-Xứ ở tận Châu-Độc để xin xăm, bói quẻ. Cầu mong Thánh Thần phù hộ cho tiệm phở mau mở lại và đông khách hơn, để có tiền trả nợ, sắm quần áo, mua phấn son, trả tiền mượn nhà và cung phụng cho đám giang hồ bảo kê.

Chiến dịch hành quân chỉ làm chiếu lệ cho lấy có. Vài hôm sau, cuộc bố ráp chấm dứt thì đầu cũng vào đấy! Ba tiệm phở cùng hạ bảng tạm đóng cửa xuống, và tái khai trương trong tung bùng, rầm rộ nhằm gỡ gạc lại những ngày đóng cửa bị thất thu.

Sau hết, xin nói về một Villa lớn rất đẹp với hoa, lá, cây, trái, hòn non bộ và nuôi nhiều chó. Đó là cơ ngơi của ông Đội Có. Ông rất giàu gồm: nhiều đất đai, nhà cửa cho mượn. Các bất động sản của ông nằm đối diện với chợ Phú-Nhuận, mà bên cạnh có xe nước mía nổi tiếng. Hẻm Đội-Có mang tên ông đã có từ trước năm 1975. Hẻm đi ra được đường Chi Lăng và ngược ra được xóm Cầu-Mới, Tân-Định.

Có lúc là Billards A Đ, tên cháu gái của ông. Cô là nữ sinh trường Marie Curie. Về sau đẹp Bida, mở cà-phê nhạc rất đắt khách, vì nhạc hay, mới nhất và dàn âm thanh sống động. Hiện nay, Villa không còn nữa. Con cháu được hưởng quyền thừa kế đã đem bán và chia phần. Villa này bị đập phá hoàn toàn và một công trình xây dựng về Cứu Hoả đã được mọc lên.

Xin phép được dừng ở đây! Còn nhiều chi tiết không thể nào nhớ hết! Xin bà con Tân-Định và bất cứ ai có cảm tình với con đường Yên Đổ thân yêu. Hãy vui lòng bỏ túi đoạn đường còn lại như: Xóm-Lách có quán bán thức ăn chay chỉ bán vào ban đêm, xóm Bến Tắm Ngựa, hẻm cư xá Kiến-Thiết Công-Lý có Phở Cô Lan, xóm Bắc-Kỳ hẻm 288 có phở Bà Dậu chính hiệu 100%, không giá, không rau sống, không bột ngọt và cũng không mở chi nhánh ở bất cứ đâu, kể cả ở nước ngoài. Hiện nay do con trai bà tên Bình, tuổi Ất-Dậu tiếp tục làm chủ. Mặc dù, Bà Dậu tiêu diêu nơi miền tiên cảnh đã lâu, nhưng có rất nhiều tiệm Phở ở hải ngoại đều quảng cáo trên các phương tiện truyền thông là phở của họ là phở Bà Dậu chính gốc trước năm 1975, do chính tay bà Dậu chế biến theo công thức gia truyền từ nhiều đời. Có lẽ các chủ nhân còn quyền luyện dư âm ngày tháng cũ, hay vì danh tiếng của tiệm phở này?

Ngoài ra, còn kể thêm hẻm Hàng-Không Việt-Nam mà đa số nhân viên làm cho Air Việt Nam hay Nha Căn-Cứ Hàng-Không Tân-Sơn Nhất cư ngụ, chùa Vĩnh-Nghiêm nằm dưới chân cầu Công Lý, gần trường Tiểu-Học Sao-Mai. Hai viện bào chế Vanco và TVT của Dược Sư Trương Văn Chôm, Cảnh-Sát Cuộc Đặng Văn Bắc, Cư-Xá Yên-Đổ, Trung-Tâm Đắc-Lộ, Sở Mục-Súc Đô-Thành Sài-Gòn hay còn gọi Sở Thú-Y, số 254 Yên Đổ - Quận 3.

Cứ mỗi buổi sáng cho xe đi bắt các chú chó chạy rong ngoài đường. Tài xế lái xe rất chậm, rảo quanh các ngã đường của thành phố. Đứng hai bên cửa tài xế là hai nhân viên tay cầm cây thông lọng. Mất lúc nào cũng láo lia, láo lia nhìn hai bên lề đường. Khi thấy một em chó nào đang “Ôi ta buồn. Ta đi lang thang bởi vì đâu”, hoặc đang chui rúc đầu trong thùng rác kiếm ăn. Nhanh như

chớp, hai chàng nhảy ngay xuống xe. Với thao tác chuyên nghiệp, thành thạo. Trong tích tắc, em chó đã bị thòng lọng thắt vào cổ, không kịp la ú ớ, và bị ném rất nhanh vào trong cũi sắt. Em được đem về Sở Thú-Y nhốt tạm, chờ chủ nhân đến đóng tiền chuộc và chích ngừa. Sau vài ngày không đến chuộc thì các em sẽ được cho đi đầu thai kiếp khác.

Cuối cùng, là một ngôi chùa Miên nằm dưới chân cầu Trương Minh Giảng nhìn ra phía đường Kỳ Đồng có Nhà Thờ Dòng-Chúa Cứu-Thế với hang đá lớn lộ thiên rất linh ứng, được nhiều bà con không phân biệt tôn giáo đến cầu nguyện, xin được Ôn Trên ban phúc lành và phù trợ.

Xin chào đoạn đường Yên Đỗ “Kỷ Niệm Âu Thơ Của Tôi”. Bây giờ, nhiều người cũ một số đã đi vào miền miên viễn, một số về quê hay lập nghiệp nơi phương trời khác. Thay vào đó là những người hoàn toàn xa lạ dọn đến. Nhà cửa, hàng quán, các kiến trúc cũ đã được xây dựng mới.

Một thời gian nữa, các dấu tích ngày xưa sẽ biến mất hẳn. Và tất cả chỉ còn đọng lại trong ký ức tuổi thơ mà thôi!

Trần Đình Phước
(San José, California 2022)